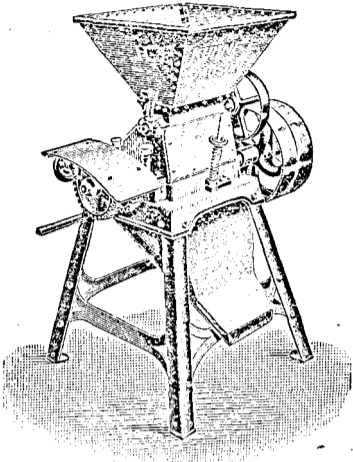
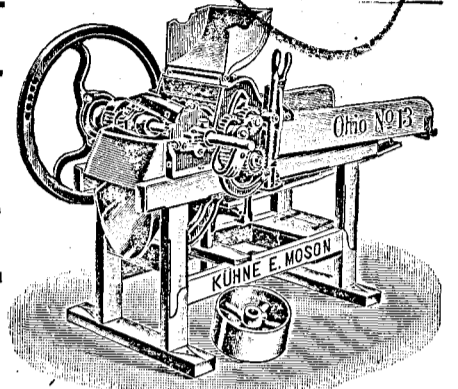

„KÜHNE“ MEZŐGAZDASÁGI MOSONBAN GÉPGYÁR R.-T. MOSONBAN

elismert gondos kivitelben szállit szecskavágó gépeket, répavágókat, darálókat, takarmány-füllesztőket, „TORNADO“ kukoriczszártépőket, morzsolókat, tejjgazdasági felszereléseket, teljes takarmánykamra-berendezéseket.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körut 57/a.

Fiókraktárak: Debreczen és Temesvár.

Törlesztő kölcsönök.

AZ Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank

Részvénytársaságnál

Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)

igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók földbirtokok és városi bérházakra.

Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv. — Bérházaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az

Igazgatóság.

Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.

1501

Gyors és olcsó lebonyolítás.

Eladó vetőgépek,

(Alkalmi eladás!)

11, 13 es 15 sorosak

egészen ujan,

a legjobb gyárból eladók

magas engedménnyel!

Megtekinthetők: Kolozsvárt, Attila-utca 8. sz. a.

Bővebbet: lapunk kiadóhivatalában.

ELADÓ

egy kiválóan szép és erős, fajtisza, nagynövésű, egyéves, bronzvörös

Tamworth kan

és eredeti fajtisza

Berkshirai 3 hónapos koca-malacok

2185

Cím a kiadóban.

RÖCK ISTVÁN gépgyára

BUDAPEST, I., Budafoki-út.

Gyártmányok:

Álló és fekvő gőzgépek bármily nagyságban.

Langen & Wolf rendszerű gázgenerátorok és gázgépek szivó-, világító- és kohó-gázüzem számára.

Lokomobilok, szabad. Bánó-féle és más rendszerű gőzkazánok különböző nagyságban és rendszerben.

Szivattyúk Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Hűtőtelepek és jéggyárak.

Géberendezések malmok, téglagyárak, olajgyárak és kékfestő-gyárak részére.

Hydraulikus sajtók különböző nagyságban.

Borsajtók és szőlőzúzó.

1475

Szivattyúk és Mérlegek

különleges gyár

Garvenswerke,

Wien, II., Handelsquai No 130.

Mintaraktár: I., Schwarzenbergstrasse 6.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap

Alapítványok a kormány hozzájárulá-	
sával	1,970.840.— K.
Tartalékok	764.760.16 „
Összesen:	2,735 104.16 „

1901. évi fölösleg	90.849.— K.
1902. „ „	59.782.26 „
1903. „ „	109.331.73 „
1904. „ „	72.438.73 „
1905. „ „	61.730.60 „
1906. „ „	39.243.65 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszint az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy a tűz, vint. a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett. Az 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2%-os díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és félvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Sz. 22181—908.

Haszonbéri hirdetés.

Kolozsvármegye árvaszéke közhírré teszi, hogy a néhai Szacsvey Sándor hagyatékát képező ördögkereszturi és hozzátartozó birtokrészek, és pedig körülbelől 370 hold szántó, 38 hold udvar és kert, 47 hold rét és 5 hold legelő, 1909. év április 1-től, esetleg előbb is, 10 (tiz) egymásután következő évre, írásbeli ajánlat után, haszonbérbe adatnak.

A zárt írásbeli ajánlatok folyó évi december 20-ig, Kolozsvármegye Árvaszékeinek Elnökéhez adandók be. A beérkező ajánlatok közül az árvaszék szabadon választ.

A birtok állagára vonatkozó adatok és a haszonbéri feltételek, fent nevezett árvaszéknél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kolozsvármegye árvaszékeinek:

Kolozsvárt, 1908. november 12-én tartott üléséből.

Dr. Rohonczy Lajos

árvaszéki elnök.

2218

(P. H.)

Gépész-kovács

ajánlkozik

január 1-re

nagyobb uradalomba. Az összes gazdasági gépek, úgy a cséplőgarnitúra javítását és kezelését is szakszerűen érti, kitűnő lóvasaló. Esetleg malomkezelést is elvállal.

Musta Dániel

uradalmi gépész

Dicsőszentmárton

22191 Pekri-tanya.

Több évi gyakorlattal, jó bizonyítványokkal bíró, szerény igényű, kis családú

gazdatiszt

állást keres.

Címe a kiadóhivatalban.

2220

A lovak, szarvasmarhák, sertések, juhok, szóval az összes háziállatok erősítésére, edzésére, azok egészségének épségben tartására a

Brázay KINCSEM-FLUID

KINCSEM-SZESZ

minden gazdaságban és állattenyésztésben

nélkülözhetetlen.

Felülmúlja a hasonló célra szolgáló külföldi szereket, mert a leghatásosabb s legjobb minőségű kipróbált anyagokból készül.

Használatban van minden jelentékenyebb gazdaságban, állami és magánmésesben, katonai-, polgári- és versenystállókban.

Kapható: gyógytár-, drogéria- és fűszerüzletekben, vagy közvetlenül a készítő:

Brázay Kálmán cégnél Budapesten.

1 üveg ára 2.50 kor., 12 üveg ingyen csomagolás és bérmentes szállítással 24 kor.

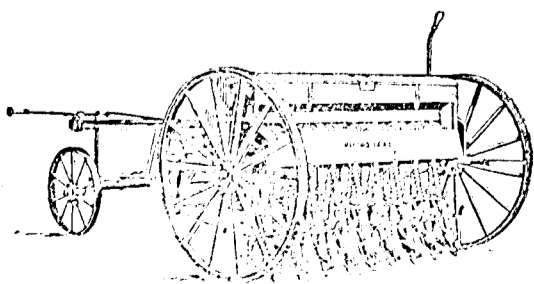
2105

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

Losonezi gyártmány!

Losonezi gyártmány!

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE

2054

BUDAPEST, V., VÁCI-KÖRUT 32.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELOF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 K.,
1/4 ÉVRE 3 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASISZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERTESZETI EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
A bortörvény.	609
Az amerikai csalamádéről. <i>Br. Kemény József.</i>	611
Tehenészeteink szervezése és vezetése. <i>Szász Ferenc. XIX.</i>	612
Tárca:	
Udvarhelymegyei székelyek tanulmányi ki- rándulása a brassómezei barcasági szá- szoknál. <i>Czirmes Bálint.</i>	610
Kisebb szakközlemények:	
Egyszerű ludhizálás. — Mezei rovarok irtása. — A korom mint trágya.	613
Irodalmi szemle.	613
Egyleti élet:	
Meghívó.	613
Kormányintézkedések	613
Vegyes közlemények.	613
Hirdetések.	

A bortörvény.

A törvényjavaslat, a melyet f. hó 12-én Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a képviselőház asztalára letett, s melyet a képviselőház törvényté is emelt, újabb határkövet jelez Magyarország borgazdaságában.

Ezelőtt két évtizeddel még százazreket lehetett szerezni Magyarországon pincében gyártott borokból.

A magyar borok híré, nevét és értékét egyszerre kétféle élődsi emésztette: a filloxera és az engelek. Az előbbit még nem tudtuk lebirni, az utóbbiakból azonban már egynehányat nyakoncsiptünk.

Az 1893. évi XXIII. törvénycikk tizenöt év alatt jelentékenyen megcsappantotta a boryártási kedvet. Az essencia lovagok lassanként visszatérnek a pálinka üzlethez és mindinkább visszatér a bizalom a tiszta, jó magyar borok iránt.

Azonban az 1893. évi bortörvény még sem bizonyult elég erősnek. A külföld hasonló célú intézkedéseivel sem tartott lépést. Az idő és tapasztalat megmutatta gyengéit. A földmívelésügyi miniszter pedig megcsinálta az 1908. évi új bortörvényt.

A legnagyobb örömmel fogadjuk Darányinak ezen újabb alkotását. Minket erdélyrésziet is kiválóan érdekel ez. Erdély hegyalja nem sokkal áll hátrább jelentőségben — Tokaj hegyaljánál.

Es egyáltalán nem látunk a törvényben semmi drákói szigort a szegény borkereskedőkkel szemben. Töltsenek ők is tiszta bort a pohárba.

A bortörvény azon az alapelven épült fel, hogy a borkezelésnél csak oly eljárások engedhetők meg, a melyek az elismerten okos pincekezelés szempontjából szükségesek, ellenben tilos minden oly művelet, a mely a bort természetadta minőségéből kivetkőztethető, vagy azt mennyiségileg szaporíthatná.

A bortörvény e tekintetben azt a módszert követi, hogy taxative állapítja meg a megengedett kezelési eljárásokat és azokat a határokat és korlátokat is, a meddig, illetőleg a melyek közt ezen eljárások gyakorolhatók. Ennek ellenében a tilalmakra vonatkozólag általánosságban az az elv jut a bortörvényben érvényre, hogy minden oly eljárás, vagy művelet, a mely kifejezetten nincs megengedve tiltva van. Ez vonatkozik nagyjában és egészben a raktározás s a forgalombahozatal szabályaira is.

Hogy a megengedő rendelkezések közül néhányat megemlítsünk, példaképpen rámutatunk arra: hogy a bortörvény szerint szabad lesz a mustot befőzés által süriteni, a mustot és bort kénezni, savtalanítani, deríteni színében javítani, szinteleníteni szénsavval fel-

frisíteni, borélesztővel áterjeszteni, fejteni, szürni hevíteni, más borral összekeverni, — de mind-ezeknél a műveleteknél csak azokat az eljárásokat s csak azokat az anyagokat szabad alkalmazni, a melyeket a bortörvény előír. Noha — a mint fentebb már említettük — általában minden művelet tiltva van, a melyet a bortörvény kifejezetten nem enged meg, a 6. §-ban mégis hosszú sorozatával találkozunk oly anyagoknak, a melyek mint a borkészítésnél vagy borkezelésnél tiltottak neveztetnek meg. Ezeknek az anyagoknak felsorolása azonban nem taxative, hanem — a mint ez magában a bortörvény szövegében meg is említettik — csak példaképpen történik és célja inkább csak az, hogy az érdekelteket e tekintetben némileg tájékoztassa.

A pincekezelési technika mai fejlett állapotában gazdag változatosságban kínálkoznak oly műveletek, a melyek a bortörvény alapelve által megsabott keretbe nem illenek, tehát az általános tilalom körébe esnek, de a melyek bizonyos esetekben, bizonyos körülmények közt még sem nélkülözhetők, s ennél fogva oly követelmények gyanánt jelentkeznek, a melyeknek adott esetben a bortörvényben helyet kellett szorítani. A két legjelentősebb ily művelet a must cukrozása s a bor szeszezése. A must cukrozása általánosságban nem engedtetik meg, vagyis rendszerint tilalom alá esik. Minthogy azonban vannak kivételesen oly évjáratok, a melyekben a kedvezőtlen időjárás miatt (mint például 1902-ben a korai szeptemberi fagy következtében) a must természetes cukortartalma oly tulságosan alacsony marad, hogy az abból a mustból fejlődő bor jóformán élvezhetetlen volna, a bortörvény gondoskodott arról, hogy ily kivételes esetekben a must megfelelő cukrozása az érdekelt fél által kért és elnyerhető külön engedély mellett, s a megállapított határok közt, fogasítható legyen. Általánosságban tilos a bor szeszezése is az alkoholtartalom gyarapítása céljából. De mivel hibás vagy beteg borok kezelésénél, bizonyos horderítő szerek előkészítésénél stb. a szesz használata nem kerülhető ki a bortörvény a szesz használatát megengedi, azonban csak azzal a korlátozással, hogy az a szesz mennyiség, a mely ezen az uton a borba kerül, egy térfogat százalékat nem haladhat tul.

A bortörvény nagyjelentőségű rendelkezéseket tartalmaz a borszerű, vagy borhoz hasonló italokra, a gyümölcsborra, pezsgőre habzóborra stb vonatkozólag is. Ezen rendelkezések közül különösen figyelemreméltó a törkölybor kérdésének szabályozása, mely aként oldatott meg, hogy törkölybort kizárólag házi fogyasztásra, csak viz felöntésével (cukor nélkül), évenként legfeljebb 10 hektoliternyi meny-

Arankamentes lóhere és lucernamagért

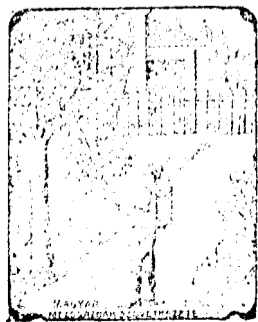
100 kilónkint 10 koro-
nával magasabb árt
fizetek a napi árnál, ab-
vidéki állomás átvéve
▲▲ és kifizetve. ▲▲

Ajánlatot és 10 kilós mintát
utánvétellel kér, az eladó meny-
nyiség közlésével

Mauthner Ödön

cs. és kir. udv. magkereskedése

BUDAPEST 1002

Hivatalos kísérletezések alapján ajánljuk téli időny alatti használatra gyümölcsfák permete-
zéséhez kártévé rovarok, apró hernyók, paizstetvek, vértetű és gombabetegségek irtására a

Gyümölcsfa Karbolineumot

Eredeti vízben oldható DENDRINT

Ára: Kicsinyben 5 és 10 kg.-os bádogedényben kg.-ként — 60 kor.

Továbbá 100 " 54— "

Eredeti baril (circa 200 kg.) 100 " 50— "

Árak csomagolás, illetve hordó nélkül értendőnek. — Használati utasítás díjtalanul.

Továbbá

rovarfogó öveket,

1 tekeres = 30 méter

Ára 5.50 korona.

1006

Hernyóenyv

1 kg.-os doboz ára 1.20 korona.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

nyiségben és csak azoknak szabad saját termésű törkölyükből készíteniök, a kiknek 2 kat. holdnál nincs nagyobb szőlőjük, ha nem foglalkoznak borkereskedéssel. borméréssel, vagy kis mértékben való elárúsítással. Forgalomba hozni azonban a törkölybort semmi körülmények közt sem szabad.

A büntető határozatok nyomán követik az egyes tilalmak megszegésére irányuló cselekvényeket s a büntetések kiszabására három kategóriát állítanak fel: 8 naptól 3 hónapig terjedhető elzárást és 10 K. tól 1000 K.-ig terjedhető pénzbüntetést a legsúlyosabb, 3 naptól 15 napig terjedhető elzárás és 10 koronától 600 koronáig terjedhető pénzbüntetést az enyhébb esetekre. Itt szembeötlök, hogy a bortörvényben megállapított kihágások büntetés maximuma (3 hónap és 1000 K.) eltér a kihágásokról szóló büntetőtörvénykönyvünkben rendelt büntetésmaximumtól (2 hónap és 600 K.). Ez folyománya a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyok szabályozása iránt Ausztriával kötött szerződésünknek, a mely szerint arra köteleztük magunkat, hogy oly új bortörvényt fogunk alkotni, a mely legalább oly szigorú lesz, mint az osztrák törvény, Ausztriában pedig a büntetésmaximumok 3 hónap és 1000 K. Nemzetközi szerződés kötelez tehát arra, hogy ezeket a büntetésmaximumokat állapítsuk meg, de azoknak a törvénybe iktatása egyébként is indokolt, mert talán semmivel sem lehet a fogyasztók vagyonának és egészségének rovására jogosulatlanul oly nagy haszonra szert tenni és mások kárával oly könnyen és gyorsan meggyőzödni, mint az üzletszerű borhamisítással.

Az eljárás és ellenőrzés szabályait megállapító fejezetben egy új szervvel találkozunk, t. i. a földművelésügyi miniszter által esetről-esetre, vagy állandó megbízással kiküldhető állami vagy törvényhatósági ellenőrző közegekkel, a melyek jogosítva vannak a törvény rendelkezései alá eső helyiségeket bármikor megvizsgálni, a legszélesebbkörű ellenőrzést gyakorolni, s a gyanus italokból vagy anyagokból mintákat venni. Ezen ellenőrző közegek működése mindenestre hatályosabbá fogja tenni a törvény végrehajtását, s elveszi a fulánkját annak a rendelkezésnek, amely az 1893. évi törvény szerint eddig követendő volt, hogy t. i. az eljárás csak alapos gyanu vagy hitelt érdemlő feljelentés esetében volt megindítható.

Az ellenőrzési rendszabályok közé sorozható az intézkedés is, mely szerint a törvény rendelkezései alá eső helyiségekben a törvény lényegesebb rendelkezéseit feltüntető nyomtatvány állandóan kifüggesztve tartandó, továbbá, hogy minden termelő, a ki bortermését csak részben is eladja, ugyancsak minden borkereskedő, elárúsító, kimérő stb. borairól azok beszerzéséről, eladásáról stb. nyilvántartást vezetni köteles.

A bortörvény I. szakasza a »bor« fogalmát határozza meg. E szerint »bor« elnevezés alatt az a szeszes ital értendő, mely kizárólag a szőlő levéből (szőlőmustból) erjesztés útján állítottatott elő.

E mellett, azonban az okszerű pinczekezelés szempontjából szükséges eljárásokat — ide értve a hibás bor vagy must helyreállítására vonatkozó eljárásokat is — a mennyiben ez hamisítási, vagy a közönség megtévesztésére irányuló célzat nélkül történik, s a mennyiben ezáltal az egészségre ártalmas anyagok nem kerülnek a borba — a törvény korlátai közt — a törvényjavaslat is meg kívánja engedni. (2. szakasz.) A törvényjavaslat ugyanis megengedi a must sűrítését befőzés által a tokaji borvidéken termelt must kivételével; a must, valamint a bor savtalanítását tiszta szénsavas mésszel; a bor derítését a következő derítő szerekkel; vizabólyag, zselatin, csersav, tojás fehérje, tej, casein, spanyolföld és kaolin; égetett cukor (karamel) vagy szaflor használatát a a bor színének javítása végett, a tokaji borvidéken termelt bor kivételével; a must vagy a bor színtelenítését tiszta csontszénnel vagy faszénnel; a bor felrészítését tiszta szénsavval; borélesztő használatát a must vagy a bor áterjesztése céljából; ürmösbor készítését ürmöknek s az ürmösboroknál szokásos más fűszereknek felhasználásával; a mustnak vagy bornak valamely más bor törkölyére vagy seprőjére való felöntését, feljavítás vagy áterjesztés céljából, a tokaji borvidékre vonatkozó korlátozásokkal; a must, valamint a bor fejtését, szűrését, hevítését (pasztörözését) s általában a must vagy a bor tartóssá tételére szolgáló olyan műveleteket, melyekkel idegen anyagok nem jutnak a mustba, illetőleg a borba; a borok házasítását vagy összevegyítését, úgy azonban, hogy a bort és a szőlőmustot csak borral vagy szőlőmusttal szabad összeházasítani.

A szesz használatát a törvényjavaslat csak az okszerű pinczekezelésnél elismert eljárások korlátai közt (például hordók vagy palackok tisztítására, bizonyos borderítő szerek előkészítésére, beteg vagy hibás bor kezelésére stb.) engedi meg, s ezt is csak azzal a feltétellel, hogy e célra csak legalább 95 százalékos raffinált szeszt vagy tiszta borpárlatot (konyakot) szabad használni és ezt is csak olyan, mértékben, hogy ezuton egy térfogat százaléknál több alkohol ne kerüljön a borba. Ellenben tiltja a törvényjavaslat azt, hogy a szesz tisztán csak oly célból adassék a borhoz, hogy ennek szesztartalma emeltessék.

Czukrozásnak a törvényjavaslat szerint csak a must erjedésének befejezése előtt, a szűrettől legfeljebb ugyanazon évi november hó 30-áig terjedő záros határidő alatt, csak a következő bekezdés szerint erre feljogosított hivatalos közegektől előzetesen kikért engedély és a rendeleti uton megállapítandó ellenőrzési

rendszabályok mellett s kizárólag oly célból és oly mértékig van helye, hogy a kedvezőtlen évjáratok termésének mustjában a tulságosan alacsony cukortartalom legfeljebb annyira legyen felemelhető, a mennyi az adott viszonyok között, normális években lenni szokott. Egy hektoliter musthoz azonban négy kilogrammnál több cukor semmiesetre sem adható.

A must cukrozásához a bortörvény szerint csak finomított répa- vagy nádcukor használata engedélyezhető. Másféle cukorneműeknek, pl. keményítőcukornak (szőlőcukornak, burgonyacukornak) invertcukornak vizben feloldott cukornak, cukorszörpnek stb. használata, mint eddig, úgy ezután is tiltva lesz.

A cukrozásra nézve még azt az új intézkedést tartalmazza a bortörvény, hogy olyan bort vagy mustot, amely cukrozva van, ne legyen szabad »természetes« »valódi« vagy más olyan jelzővel jelölni meg, amely azon vélelem keltésére lehet alkalmas, mintha a cukrozás nem történt volna.

Az említett megengedett anyagokon kívül bármiféle más anyagot tilos a must vagy a bor készítéséhez vagy kezeeléséhez használni. Ilyen tilos anyagok különösen: a víz, mazsolaszőlő, édesítő anyagok (sacharin, dulcin stb., glicerin, tamrinda, szalicilsav, borkősav, másféle savak, vagy savtartalmu anyagok, kátrányfestékek s más növényi vagy ásványi festőanyagok, zamatosító anyagok, eszenciák, mesterséges mustanyagok stb.

Az a must vagy bor, amelynek készítéséhez vagy kezeléséhez meg nem engedett anyag használtatott, vagy amely meg nem engedett módon állítottatott elő, hamisított bornak tekintendő, melynek készítése és forgalomba hozatala tilos.

Hasonlóképpen tilos olyan anyagokat, melyeknek a jelen törvény rendelkezései alá eső italok készítéséhez való használata megengedve nincs, erre a célra hirdetni, ajánlani vagy bármilyen módon forgalomba hozni.

Ugyancsak tilos hamisított bor készítésére tanácsot adni, utmutatást készíteni, illet hirdetni, vagy terjeszteni.

A bor származásának védelme céljából tilos a bort olyan borvidékre, községre, bortermő helyre, olyan termelő nevére vagy pincéjére, ugyancsak olyan szőlőfajtára utaló jelzéssel vagy elnevezéssel hozni forgalomba, a mely nem felel meg az illető bor tényleges származásának, illetőleg annak a szőlőfajtának, amelyből a bor szüretett.

Különböző borvidéken, községben vagy bortermő helyen termelt vagy különféle szőlőfajtákból szűrt borok összeházasítása esetén az összeházasított bor, a tokaji borvidék kivételével azon borvidék, község vagy bortermő hely, illetőleg szőlőfajta megjelölésével hozható forgalomba, amely vidék, vagy szőlőfajta jellegének a must vagy bor tényleg megfelel.

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ TÁRCÁJA.

Udvarhelymegyei székelyek tanulmányi kirándulása a brassómegyei barcasági szászoknál.

Irta: Czirmes Bálint kir. gazdasági szaktanár.

VI.

Programunkhoz híven, Feketehalomból Brassóba mentünk, a hol dr. Jekeliusz vármegyei alispán személyesen járt el, hogy ingyen szállást és olcsó, de igen jó étellemezt kapjunk.

Másnap Brassó nevezetességeit szemléltük meg, a hol a kalauzolás még mindig Semp Mihály gazdasági egyetletti elnök gyakorolta.

Elsősorban a tejjgazdasági szövetkezet gyártelepét óhajtottuk megismerni.

Hogyha az ó-városon keresztül a belváros felé haladunk, már messziről hatalmas kéményt pillantunk meg, a mely balkézt a közep-utcában emelkedik. Minnél inkább közeledünk a kéményhez, annál inkább látjuk egy nagy, gyárszerű vállalatnak a körvonalait. Ez a brassói tejjgazdasági szövetkezetnek a gyártelepe,

melyet eredetileg egy dán alapított. A vállalat azonban különféle okok miatt nem állott fenn sokáig s 1901-ben a barcaságnak több gazdája vette meg a telepet és megalapította a most fennálló tejjgazdasági szövetkezetet. Ezen szövetkezethez Botfalu, Hóltővény, Vidombák, Keresztényfalva, Rozsnyó, Szászhermány, Szentpéter, Szászmagyaros, Veresmart, Földvár, Prázmár, Holkány községeknek és Brassó városának 1156 szövetkezője tartozik.

Hogyha ezen vállalat külsejét vesszük tekintetbe, úgy mindenképp elől, a kaputól jobbra, a tisztviselők lakásai tűnnek föl, a melyekhez az irodai helyiségek csatlakoznak. Beljebb az udvar felé istállók és kocsiszínek vannak. A szemben fekvő oldalon elől az eladási helyiséget és a házmeisteri lakást látjuk a melyekhez egy szép gyümölcsös kert csatlakozik. Hátrább a tulajdonképeni emeletes gyárépület egy előtte lévő rakodóval s egészen háttérben a gépház emelkedik.

A tejátvitelre rendelt csarnokba való belépéskor négy nagy pléhmedencét látunk, a mely közül kettő a kövértej, kettő pedig a soványtej felfogására szolgál. Azonkívül ta-

lálunk itt egy forgatható állványt a tejmaradékok felfogására és egy készüléket, a mely a kannák tisztítására szolgál.

Hogyha ezen helyiségekből letekintünk, akkor az ugynevezett centrifugák helyiségébe látunk, a mely közvetlenül az átvételi helyiséghez csatlakozik. Itt a tej lefőltetésére 3 nagy »Alfa Separator«, egyenként ezer liter óránkénti munkaképességgel és 2 »Pasteur«-készülék van felállítva, a melyek közül az egyik a vajkészítésére szánt tejfölnek fölmelegítésére szolgál, míg a másik a soványtejnek van szánva. Azonkívül 2 szivattyu is van itt, a melyek közül az egyik a kövértejet a szűrőhelyiségbe szállítja, a másik pedig a soványtejet egy nagy hűtőre vezeti.

A centrifugák helyiségéből a tulajdonképeni vajkészítőcsarnok előhelyiségébe jutunk. Itt mindenképp két hatalmas holsteini vajhordót, továbbá egy hűtőkészüléket négy, a vajja készítésére szánt tejföl felfogására szolgáló medencével veszünk észre. Ezen készülékkel szemben egy szivattyut látunk, a mely a vajkészítésnél keletkező irót a tejátvételi helyiségbe továbbítja. Folytatjuk.

A törkölybor forgalombahozatalát a bortörvény teljesen eltiltja s annak készítését, előzetes bejelentés kötelezettsége mellett és szigorú korlátok közt csak a házi szükséglet céljaira és csak olyan kis szőlősgazdáknak enged meg, akiknek 2 kat. holdnál nagyobb szőlőjük nincs.

Részletesen szabályozza a bortörvény a gyümölcsbor, pezsgő és habzóbor készítését és forgalomba hozatalát.

A bortörvény rendelkezéseibe ütköző cselekmények kihágásokká minősítetnek. A legenyhébb természetű kihágásokra 10-600 koronáig terjedhető pénzbüntetés, a súlyosabb kihágásokra 3 naptól 15 napig terjedhető elzárás és 10-600 koronáig terjedhető pénzbüntetés, a legsúlyosabb kihágásokra pedig, melyek közé többek közt a hamisított bor készítése és forgalombahozatala is tartozik, nyolc naptól három hónapig terjedhető elzárás és 10 koronától 1000 koronáig terjedhető pénzbüntetés van megállapítva. Ezenkívül a készletben talált hamisított borok elkobzandók, az esetleg eladott vagy másként eltüntetett hamisított bor értékét pedig köteles az elítélt megfizetni.

A hatóság az ítéletnek az elítélt költségén leendő hírlapi közétételét is elrendelheti.

Ha a kihágás elkövetőjének szeszese italok kimérésére, illetve kis mértékben való elárúsításra szóló engedélye van, az tőle — ha borhamisítás elkövetéséről van szó — *elvonandó*, egyéb kihágások esetében pedig elvonható s az illető ez esetben az ítélet jogerőre emelkedésétől számított öt éven belül ilyen engedélyt nem kaphat.

A gyanus italok vizsgálatára ezután is az e célra szerzett *borvizsgáló szakértő bizottságok* lesznek hivatva.

A kihágási ügyekben való bíraskodás jövőre is a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utaltatik.

A törvény sikeres végrehajtása szempontjából egyik legfontosabb rendelkezése a bortörvénynek az, mely szerint a földmivelésügyi miniszter, feljogosított arra, hogy az ezen törvény rendelkezései alá eső italok ellenőrzésére akár esetről-esetre, akár pedig állandó megbízással, felesketett állami vagy törvényhatósági közegeket küldjön ki.

Ezen hatósági közegek jogosítva lesznek arra, hogy a törvény rendelkezései alá eső italok készítésére, kezelésére, raktározására vagy forgalomba hozatalára szolgáló más helyiségekbe, rendőri segédlet igénybevételével, vagy anélkül, bármikor mehetnek, oda magukkal hivatalos titoktartásra kötelezett szakértőket is vihetnek, ott hivatalos ellenőrzési szemléket tarthatnak, a felek által vezetendő nyilvántartást, az illető fél egyéb üzleti könyveit, számadásait, okmányait, leveleit stb. titoktartás kötelezettsége mellett átnézhetik, kihágás elkövetésének alapos gyanuja esetében azokból hiteles kivonatokat vagy hiteles másolatokat készíthetnek, a gyanus italokból és egyéb ott talált anyagokból pedig hiteles mintát vihetnek.

Az amerikai csalamádéről.

Irtá: *Báró Kemény József.*

Az idényi takarmányinséges év ismét bajba hozta a gazdákat, rét, here, zabosbukkony cserbe hagyta s bizony a már beköszöntött tél sok gazdának okoz fejfájást. Az egymást sürűn követő száraz évek, valószínűleg folytatódni fognak, tehát oly módon kell takarmánytermelésünket változtatni, hogy szárazság

dacára is legyen takarmányunk. Ezt nézetem szerint legolcsóbban és legjobban a csalamádénak kiterjedtebb módon való termelésével érhetjük el; de nem a sűrű vetési móddal, hanem ritkán, amerikai módon vetve, mivelve és feldolgozva. Miután ezen módot igen kevés gazda ismeri és még kevesebb alkalmazza, ezt akarom ösmertetni. E célra már ősszel jó móddal meg kell szántani a talajt, bőven trágyázni stb. szóval a lehető legjobban előkészíteni, hiszen óriási quantumokat akarunk learatni, ezt meg csakis jól előkészített talajról lehet. A mag megválasztásánál is a quantumra kell főfigyelmet fordítani, tehát az óriás fajtákat kell termelni Teleky Arvéd gróf e célra az amerikai fehér óriási tengerit használja, én a mastodont, mindkét féleség megnő 3 méternyire s hatalmas nagy csöveket hoz. Az, hogy esetleg nem érik be, nem baj, annyira mindenesetre beérik, hogy vermélésre megfelelő lesz, már itt megemlítvén hogy az amerikai csalamádé, csövestől lesz vermelve. Nálam a mastodon az idén jól beért. Az alacsony pignoletto, cinquantino stb. e célra nem ér pénzt, legfeljebb késsőn vetve pld. takarmányrepcé, őszi borsó stb. után jöhet tekintetbe. Az amerikai módon vetett tengerit rendszeren kapálni kell, e célból ajánlatos a »Senior« ültetőgéppel ültetni 60-80 cm. négyzetben 5-6 szemet vetve egy fészekbe. Kikelés után 2-3-szor géppel meg kell kapálni; az így mivelt csalamádé valóságos őserdőt képez. Aratni akkor kell, mikor a szemek még nem egészen érettek; akkor adja a legnagyobb hasznosítható hozamot. Hogy mekkora a különbség a zölden meg éretten vágott csalamádé között, álljon itt az e módon termelt csalamádé hazájából, Amerikából, származó analysis.

Termés 1 acra (1200 □ öl)	Fejletlen állapotban júli 30. Pounds*	Selymes állapot aug. 9. Pounds	Tejes állapot aug. 21. Pounds	Üveges állapot sept. 7. Pounds	Érett állapot sept. 23. Pounds
Tely suly	18045	25745	32600	32295	28460
Víz	16426	22666	27957	25093	20542
Száraz anyag	1619	3078	4643	7202	7918
Hamu	138.9	201.3	232.2	302.5	364.2
Nyers protein	239.8	436.8	478.7	643.9	677.8
Nyers rost	514.2	872.9	1262	2755.9	1734
Nitr. mentes vonat anyag (keményítő, cukor)	653.9	1399.3	2441.3	3239.8	4827.6
Zsir	72.2	167.8	228.9	260	314.3

Látható ebből, hogy mennyivel többet ér az így módon termelt csalamádé. A csalamádé adja a legnagyobb terméseket is; hasonlitsuk össze más takarmány növénnyel.

A termést Cserháti S. munkája szerint számítom, mindenütt a minimumot; a keményítő értéket Kellner eredeti munkája szerint.

Termény neve	Keményítő		Jegyzet
	1. K. h. termése 100 kiloban	1 K. hold termésében	
Vörös here	100 mm. 10.2 kilo	1021 kilo virágzás kezdetekor	
Répa	150 mm. 6.3 kilo	945 kilo közép nagy répa	
Lucerna	25 mm. 9.1 kilo	227.5 kilo virágzás kezdetekor	
Mohar	15 mm. 10.6 kilo	159 kilo	
Burgonya	50 mm. 19 kilo	950 kilo közepes	
Közönséges bukkony	17 mm. 30.4 kilo	212.8 kilo virágzás kezdetekor	
Közönséges módon termelt csalamádé	200 mm. 8.6 kilo	1720 kilo gödörben savanyítva	
Amerikai módon termelt csalamádé	172 mm. 51.6 kilo	8875.2 kilo	

Ez utóbbi számot azon az alapon számítottam, mely szerint az analysis azt mutatja, hogy akkor vágva a tengerit, mikor szemei

* 1 Pound = 0.453 kilo gramm.

keményednek 6-szor annyi keményítőt és 2 1/2-szer annyi fehérjét tartalmaz, mint mikor zász-lóját bontja, mikor tehát rendszeren, vermelni szokás. Láthatjuk ebből, milyen óriási takarmány termést nyerünk így módon. Nézetem szerint ezen csalamádé termelési mód helyettesítheti a takarmányrépát s én már második éve nem is termelek s teljesen megvagyok az erdménnyel elégedve, amíg eddig a napszámokkal sok bajom s kinom volt a répatermelésnél, addig most miután ezen csalamádétermelését géppel egészen megtudom mivelni; sok és jó takarmányhoz jutok olcsón. Fődolog a helyes eltevés, hogy ez lehető legyen, szükség van megfelelő savanyító gödörre, vagy ami még jobb, torony alakú silóra. Ilyen silónálunk tudtommal csak Teleky Arvéd grófnál van, de Amerikában százezrekre megy a silók száma, s a kormány pénzzel segítyezi a farmereket, hogy ilyent építhessenek; nálunk is üdvös volna, a sok mindenfélre s bizony ok nélküli s nem sok hasznot hajtó »aktiók« helyett, ilyenekre is adni a gazdáknak legalább is olcsó kölcsönöket!

Nálunk a silozásról az van elterjedve, hogy óriásiak a tápanyag veszteségek; az amerikai ennek ellenkezőjét tartja és siloz minden takarmányt; így a vörös herét, lucernát, sója babot, sorghumot; előszeretettel silozzák az úgynevezett Robertson Ensilage Mixture-t a mit következő keverékből állítanak elő: 1 acre tengeri, 1/2 acre lóbab, 1/4 acre napraforgófej. Látható ebből, hogy még olyan takarmányt is, mint a here, lucerna, siloznak, pedig ezekről nálunk azt tartják, hogy éppen, mivel protein-dusak, bűn őket silozni. Azt hiszem, hogy az eltevés módja játszik itt nagy szerepet, mivel a jól épített siló oly tartány, melyhez ha meg van töltve, levegő nem férhet.

Silozás előtt a tengerit fel kell aprózni, e célra az amerikaiak a nagy munkaképességű »Ohio« shreddereket használják, én is ezt használom és igen meg vagyok vele elégedve; de lehet használni rendes szecskavágót is, fődolog, hogy munkaképessége nagy legyen.

Hogy milyen formán takarmányoznak az amerikaiak, álljon itt pár példa.

1. 16 k° silozott tengeri, 3 kl széna, 1 kl korpa, 1 kl zab, 3/4 kl olajpogácsa
2. 22 k° silozott tengeri, 5 kl szalma, 1 kl tengeri dara, 1 kl korpa, 3/4 kl. olajpogácsa, 2 kl maláta csira.
3. 20 k° silozott tengeri, 2 1/2 k° lucerna, 1 1/2 k° tengeri, 1 1/2 k° zab, 1 kl lenmag liszt, 1/2 k° gyapotmag liszt.
4. 15 k° silozott tengeri, 5 k° here, 2 1/2 k° korpa, 1 1/2 tengeri, 1 kl gyapotmag liszt. (ezt használja a Terenesei-i kísérleti állomás.)
5. 20 k° silozott tengeri, 5 kl gyapotmag hüvely, 2 1/2 gyapotmag liszt. (North. Carolina Exper. Station.)
6. 25 k° silozott tengeri 2 1/2 k° széna, 2 k° gyapotmag liszt. (Ugyanott.)
7. 20 k° silage, 1 1/2 k° rosta alj, 2 k° korpa 1/2 gyapotmag liszt. Itt a silage tengeri szárból, takarmány borsóból, kölesből és vörös

Legnagyobb választék és legjutányosabb árral kapható.

Divatós **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.

Női **len és chiffon ingek**, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Fű és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára
Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyneműt szakemberi kézzel készítve, olcsó árral található. — Minden fajta, a szőnyeg nagysága szalon, ebédlő és fürdőszobák, gyapjú és csipke-függönyök.

Amerika üzemű ablak-roletták egyedül forraktára.

heréből áll, ezek rétegezve lesznek berakva, (North. Carolina Exper. Station.)

8. 25 k° tengeri silage, 3 k° here széna, 4 kl korpa, 2 k° árpa (Ontario Agr. College.)

En fejs teheneimmel etetek jelenleg 1000 k° élősulyra:

9 k° here szénát, 40 k° amerikai módon termelt csalamádét 4 k° korpát, 10 k° zab-polyvát, és a másnapi alj-szalma éjjelre a jászolba lesz téve; igen megvagyok az eredménynyel elégedve s csak azt sajnálom, hogy nem volt legalább 60 hold ilyen módon termelt csalamádém.

Megvagyok győződve, hogy aki az ily módon való csalamádé termelést megpróbálta, igazat ad ama amerikai gazdának, ki azt mondja: „Will never stop using the silo and silage.“

Tehenészeteink szervezése és vezetése.

Irta: Szász Ferencz.

XIX.

A fejés és annak helyes keresztülvitele.

Téved aki azt hiszi, hogy a fejést mind-egy akárhogy végezni, mert míg a rossz fejéssel a tőgyben készen lévő tejet sem tudjuk kifejni, addig jó fejéssel a fejés ideje alatt is működésre, tejtermelésre ösztökéljük a tőgyet.

A tőgy ugyanis egy nagy fűrtös mirigy, melyet a tehén testének hosszirányában az u. n. sárga haspólya kettősébe kétrészesre választ, s mindkét fél kereszt irányban megint két részre oszlik úgy hogy a tehén tőgye tulajdonképpen 4 részből, 4 tőgy negyedből áll, s mind a 4 tőgynegyednek külön tejmedencéje van s ezen tejmedencék mindegyike külön csecsbimbóval van ellátva. A tej a tőgy mirigyállományában képződik az ún. vég-holyagcsákban a takarmányozásnál mondottak szerint s ezen vég-holyagcsák közösen vég-lebenykeket képeznek, több vég-lebenyke főlebenyeket képez s a vég-holyagcsák, vég-lebenykek, főlebenyek kisebb-nagyobb csövekké alakulva, tejsöveket, tejmeneteket, tejszatornákat képeznek s beletorkollanak egy közös ürbe az előbb említett tejmedencébe. A fejés tulajdonképpen nem egyéb, mint a tejmedencéből a bimbó csatornán keresztül kihuzni, kinyomkodni a tejet. Hogy a tej fejés nélkül ki ne ömöljön, folyjon, azt a bimbócsatorna tövénél lévő körkörös záróizom gátolja meg, mely ha elernyed, meggyengül nem zár tökéletesen s a tej folyton csepeg.

A tőgyet kívülről finom külbőr borítja s rendszeren apró, rendkívül finom szőrrel van csak borítva, mert ha a szőrözlet durva, gulya tőgygyel van dolgunk s az ilyen tőgyű tehének rossz tejelők.

A 4 főbimbón kívül látunk sok tehénél még 2 fattyu bimbót, melyeket azonban rendszeren nem fejnek. Előfordulhat az is, hogy csak 2 bimbó van a tőgyön. Megtörténik néha, hogy egyik-másik bimbó megsiketül, bedugul, s ezen tőgykatéterrel segíthetünk, vagy szorultságból jól bevaselinezett kötötővel is kidughatjuk a bimbócsatornát.

Erdekes, hogy az egyes tőgy negyedek külön-külön is megbetegedhetnek anélkül, hogy a többieknek bajuk lenne. A beteg tőgy negyed bimbóját természetesen nem fejjük vagy külön fejjük.

A fejést illetőleg, mindenekelőtt megállapodunk abban, hogy hányszor fejjünk.

Rendszeren 2-szer vagy 3-szor szoktunk fejni, többször legfeljebb nagyon bőtejelő és friss ellős teheneknél lesz indokolt.

Befolyással van erre, hogy modjuk a 3-szori fejéssel nyert több tej fedezi-e a költségtöbbletet, amibe az a több munkás révén kerül. Gyakorlati tapasztalatok szerint 3-szori fejéssel a 2-szerivel szemben 10—15%^o tejemelkedést lehet elérni s a tej minősége is javul, amennyiben a rövid időközökben végzett fejés emeli a tej szárazanyag tartalmát, illetőleg zsirtartalmát.

Megállapodván abban, hogy hányszor fejjünk, tartsuk be a szigorúságig pontosan az időt.

Elérkezvén a fejés ideje, szellőztessük ki az istállót.

A tehének alól vétessük ki a trágyát.

A tőgyet mossuk meg, esetleg valami ártalmatlan deszinficiensel is, s azután tiszta vízzel. Mosás után töröljük szárazra. A kolozsvári gazdasági akadémiánál fejés után Szt. László fertőtlenítő szappannal mossák meg a tőgyet s utána következő fejés előtt megint tiszta vízzel, ezt követi aztán a tiszta kendővel való szárazra dörzsölés.

A tehének farka is megmosandó s esetleg hátsó lábához kötendő, hogy ne legyezzenek fejés alatt.

A tehének, fejk ingujjukat könyökig türjék fel, mosakodjanak meg, körmük alját is tisztítsák ki. Kössék fel melles fehér kötényüket s egylábu celgani fejszéküket.

Közeledjenek teheneikhez szépen, tőgyüket simogassák, cirogassák s hozzáulva a fejéshez az első tejsugarakat fejjék a földre vagy erre a célra külön tartott szilkébe, mert a külső levegőben lévő s esetleg káros baktériumok milliárdjai lehetnek a csecsbimbó nyílásán.

Fejjünk 2 kézzel s a csecsbimbót nehuzogassuk s ne nedvesítsük, hanem felfelé tartott hüvelyk ujjunkat nyomjuk a tőgyhöz, a más 4 ujjunk és tenyerünk között legyen a csecsbimbó, melyre az első szoritást a mutató, második a közép, harmadikat a gyűrűs ujjunkkal gyakoroljuk, míg végre a kis uj kiszorítja a tejet.

Fejjünk száraz kézzel, mert nincs utálatosabb, piszkosabb dolog, mint mikor a tehén fejés közben, hogy nedvesek legyenek ujjai, hát a tejbé mártogatja. Ennek következménye nem egy helyen, hogy fejés után a tejen egy szürke lepel van, melyet szépítgetés nélkül is piszoknak, mucsoknak nevezhetünk.

Legjobbnek tartják a keresztben fejést. Kezdjük tehát a bal első és jobb hátsó bimbón a fejést, s folyjon az a tej vastag sugárban míg csak van a tőgyben. Azután fejjük ki a más 2 bimbót. Mind a 4 bimbó kifejése után, okulva azon, hogy a borju is bőköcsi anyját, fejkkel is massziroztassuk meg a tőgyet s ennek révén biztosan gyűl még egy kis tej, melyet ne hagyjunk benn, mert sokkal zsirosabb ez az u. n. utótej, mint az előtej.*

A tulságos masszirozás, mely Hegelund-féle fejési mód néven nagy port vert fel nem régiben, sok munkát ad és nem egyszer tejfolyást okozott.

A kifejt tőgyet fejés után simogassuk meg nyitott tenyerünkkel.

Természetesen a mennyiben szoptatásos borju nevelést követünk a fenti eljárás módosul.

Fejőgépek közül legegyszerűbb a fejk kettő, mely a tej egyszerű lecsapolására szolgáló fémcső.

Módosított a Thistle-féle fejő-gép, mely

* Kísérletek által bebizonyított tény, hogy míg az első tejsugarakból kb. 170—180 liter tej kellene 1 kg vaj előállítására, addig az utótejből elég 12—15 liter.

egy levegő ritkító gép és a csecsbimbókra alkalmazott gummiból készült szívó, illetőleg szopó készülékből áll s a tejet csöveken vezeteli közös gyűjtő edénybe.

Alkalmazásuk mivel a fejésnél annyira fontos ingerlést nem képesek megadni, ritkán okadatolt s ha alkalmazzuk is fejjük után a teheneket.

A tehén gazda különben rendes fejésnél is vizsgálja meg jól kifejték-e a gulyások a tejet

Figyelmeztessük teheneinket, fejküket, hogy a legcsekélyebb rendellenességet, melynek a vörös, kék, sárga, nyulos, bűdös tej — azonnal jelentsék nemkülönbén a tőgyön lévő sebeket, daganatot, gümöt, keményedést, vagy bimbó siketülést, hogy intézkedhessünk a baj elhárítására. A rendellenes tej természetesen nem fejdendő a többi közé.

A fejésnél használandó edényekre vonatkozólag szakítsunk a régi faedényekkel s használjunk bádóg edényeket, melyek közül legelterjedtebb az u. n. erzenbergi fejsajtár s ára sem magas — 8 literes 5 korona, 10 literes 5.40 korona. A tej összegyűjtésére pedig szintén igen alkalmas bádóg-edényeket hoznak forgalomba, a tejjgazdasági eszköz gyárak, s egy 100 liter nagyságú 35 koronáért lehet kapni.

A tejjgyűjtő-edényt vegyük mindig fedelestől, melyen alkalmas lyuk legyen a szűrő felvételére. Ez azért fontos, mert a tejet már a gyűjtésnél kell szűrni. A szűrők közül legjobb az Uhländer-féle u. n. Ulix vatta betétes szűrő mely áll 3 drb. fátol sűrű sodrony-szűrőből s ezek szűrését tökéletesíti a két alsó fátol lap között lévő vatta betét, mely minden piszkot felfog. Az Ulix-szűrő árai nagyság szerint 7.50—20 korona között változnak s a vatta betétek árai 150 darabonként 1.50—3.50 koronáért kaphatók. Ezen szűrők beszerzését mindenkinek feltétlenül ajánlom.

Tekintettel a gyors szűrés fontosságára egyes helyeken használják az u. n. Mabbich-féle fejsajtárokat, mely nem egyéb egy Uhländer-szűrővel kombinált fejsajtárnál, s használata mellett a kifejt tej közvetlenül szűrődik. Fejőedényeink tisztaságára nagy súlyt fektessünk. Mossuk ne csak hideg, hanem forró vízzel is. Hetenként legalább 3-szor szódás lug legyen a forró víz s hól módunkban van, a kigőzölést se mulasszuk el. Fejés után és fejés előtt a hideg vízzel való kiöblítés soha se maradjon el!

A tej továbbkezelésével tejjgazdasági munkáink* bőven foglalkoznak, miért is ezuttal feleslegesnek tartom a tej hűtését, szállítását, konzerválását, feldolgozását stb. tárgyalni.

A tejjgazdaság egész vonalán gyakorlandó és követendő feltétlen tisztaság mellett se helyezzünk abban feltétlen bizodalmat, hanem állandóan figyeljük a tej ízét, szagát, színét, összetételét, mert a legnagyobb tisztaság mellett is fordulhatnak elő rendellenességek, melynek a kék tej, vörös tej, sárga tej, bűdös tej, keserű tej stb., mely hibákat, valamint az ellenünk való védekezést a fenti munkák bőven tárgyalják s a mennyiben azok felvilágosításai szerint nem tudnánk gyógyítani, megszüntetni a hibát, mintá beküldésével forduljunk az Országos m. kir. tejkísérleti állomáshoz Magyaróvárra.

A tehén hibák eredhetnek a tőgy belső sérülésétől, takarmánytól, vagy bizonyos káros baktériumoktól, rossz ízű és pedig keserű lehet továbbá igen öreg fejs tehén teje.

* Ujabbak: Szerbán—Köerfer: Tejjgazdaság. Hájós, Schill, Mesterovits: Tejjgazdasági jegyzetek. Monostori: Tejjgazdaság alapvonalai, Jászberényi—Szász: Tejjgazdaság.

Alma, sertés, vad, vaj

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezet

és minden egyéb élelmiszer legelőnyösebben értékesül a

BUDAPEST, IV., Vámház-körut 8.

A tőgy belső sérülése, mely gyakran okozza 1 vagy több tőgy negyed *véres tejét* — könnyen muló baj, takarmányok által okozott tejhibákat — takarmány változtatás szünteti meg. Bakteriumok által okozott tejhibák néha *makacs bajok* s csak a leggondosabb fertőtlenítés szünteti meg a bajt.

(Folytatjuk.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ Egyszerű luhizálás. Egy fiatal lud teljes kihizálására mintegy 15—16 liter kukorica szükséges. A kukoricát használat előtt kissé megszózott vízben kell áztatni. A ludakat naponként kétszer, reggel és este kell tölteni, még pedig úgy, hogy a lud csőrét szétnyitjuk és jobb kézzel a nyelv felett apródonként kukoricát teszünk a szájába, mit a mutató ujjal a torokban taszítunk. Ezt a töltést addig kell folytatnunk, míg a lud begye teljesen megtelik. Kezdetben kevesebb kukoricát kell bele tölteni s csak akkor kell fokozatosan haladva teljesen megtölteni, ha a begy már kitágult. Azonban soha sem kell addig tömni, amíg az előbbi töméskor adott kukorica a begyből teljesen el nem fogyott. Tömés közben arra kell nagyon ügyelni, hogy a légző csőbe szem ne jusson mert ha a ludnak nem sikerül azt ki köhögni, megful. Gyakorlott hizlálók a gégebe jutott kukorica szemet kitudják venni. Ajánlatos a kukorica-rostálása alkalmával a felső apró szemeket külön választani és a szabadon járó szárnyasokkal megetetni, ellenben a töltésre csak a legnagyobb szemeket használni.

A tömés alatt álló ludakat állandóan elkölönítve, zárt helyen, teljes nyugalomban kell tartani, de a tiszta víznek soha se szabad hiányozni előlük.

Tömés nélkül is lehet ludat hizlálni, még pedig úgy, hogy naponként kétszer, háromszor annyi gabonát, különösen kukoricát adunk nekik, mint amennyit meg tudnak emészteni, de olyan elzsirosodást sohasem lehet elérni, mint a tömésnél. A hizlálás ideje 20—25 napig tart; hosszabb igeig nem állja ki a lud.

Aki nagyban akar hizlálni, annak minden 20—25 hizó számára egy gondos, gyakorlott asszonyra van szüksége, aki a tisztaságra, egyenletes melegre, etetésre és itatásra, a tollak tisztogatására ügyeljen. 100—150 fiatal lud mellé elég egy pásztor. Egy asszony, kire a ludak vannak bízva, egy óra alatt 10 darabot meg tud tépni. Ennek és a hizlálásra felhasznált eleségnek költségeit a tollak háromszori kitépésből nyert haszon legtöbbször fedezi. Legtöbb munkába a tömés körül, mert egy ember — még ha a ludakat hozzáviszik és tőle elviszik is — ritkán tud egy óra alatt 10—12-nél többet megtömni.

Eladásra legalkalmasabb idő: december és január hónapok.

+ Mezei rovarok irtása. Egy horvát gazda nemrégiben azzal a kéréssel fordult a párisi Pasteur-intézethez, hogy adjanak felvilágosítást arra nézve, hogyan szabadulhatna meg a földi bolhák okozta károktól. Ezek különösen a tavaszi vetésben tettek kárt úgy a cukorrépánál és a kendernél, A Pasteur-intézet azt a kipróbált módszert ajánlotta, hogy a tavaszi vetésre szánt területeken még ősszel 40—50 méternyi távolságban kis szakmalkalokat (egy-két zsop szalmát) hordjanak össze, hogy a rovarok télen át ott húzódjának

meg. A kalakat azután tavasszal meg kell gyujtani. Ez az egyszerű módszer már több országban bevált. Néhány horvát nagybirtokos már alkalmazta is a Pasteur-intézet által ajánlott eljárást.

+ A korom, mint trágya. A korom egyike a legjobb trágyaszereknek, elősegíti a növést, új termő erőt kölcsönöz a növénynek s elűzi a férgeseket. A földi epek, melyekre télen kormot hintünk sokkal erőteljesebben hajtának ki és szebb és nagyobb gyümölcsöket teremnek. A hagymára való befolyást mindenütt ismerik s ezért alkalmazzák is azt leggyakrabban a metélő hagyma behintésére, A kormot mindig a kertbe, pázsitra vagy a vetemény és virággyakra kellene kihordani; ez a csekély veszélyesség megtérül a bővebb termés által a veteményes kertben.

IRODALMI SZEMLE.

Mezőgazdasági tudományok népszerűsítése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület könyvkiadóvállalatában december hó folyamán nagyjelentőségű könyvek kiadásának sorozatát kezdik meg. A meginduló irodalmi vállalat előtt az a cél lebeg, hogy a legelső hazai szerzőink szakmunkáit igen olcsó áron juttassa a kisgazdáknak kezébe s ezzel a mezőgazdasági szakismeretek fejlesztésének országos érdekét szolgálja. Ezen olcsó könyvtár kiadványai felölelik a földmivelés, a növénytermesztés állattenyésztés, az értékesítés és kisegítő gazdasági ismeretek pontos kérdéseit. A nagyjelentőségű mű szerkesztését Buday Barna orsz. képviselő a Köztelek felelős szerkesztője, intézi, főmunkatársai pedig az O. M. G. E. által felkért kiváló szakférfiak, kik egy-egy kérdéstről mintegy 3—4 nyomtatott ives füzetben és népies modorban írják meg az ismeretterjesztő tudnivalókat.

A gazdasági cseléd szerződése és bérlevele cimmel dr. Szabó Tamás tollából gyakorlati szempontból értékes és hasznos tanulmány jelent meg. Megmagyarázza a szerző, hogy mi mindent fölülleges a cseléd szerződésébe vagy a bérlevélbe belevenni azért, mert a törvény úgy is kötelező szabályokat állít fel s viszont mi mindent nem szabad felvenni a szerződésbe vagy bérlevélbe, azért a törvénnyel ellenkező megállapodások érvénytelenek. E kérdések fejtegetésével a szerző az egész tanulmány összefoglalásaképpen egy szerződési és egy bérlevélmintát közöl. A munka a Franklin társulat-nál (Egyetem-utca 4, kapható. Ara 30 fillér.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó.

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ kolozsvár-megyei szakosztálya intéző-bizottsága 1908. évi december hó 4-én délután 4 órakor Kolozsvárt a megyeház kistermében ülést tart,

Tárgyak:

1. Elnöki megnyitó után mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. A földmivelésügyi m. kir. Miniszter úr leirata: takarmányhiányban szenvedő vidékek tenyészállatt anyagának megmentése és közvetítése.
3. Ugyanannak leirata: idej téli kolozs-

megyei falusi tanfolyamok és gazd. előadások tárgyában. Ugyanezen működés kiterjesztése Kolozsmegye *mezőszéki* részére.

Jelentések, előterjesztések.

4. A hidalmási főszolgabírói hivatal átirata: nagymási szőlőtelepítők szőlőoltvány szükséglete tárgyában.

5. Az okt. 18-iki nagymási járási gyümölcs és terménykiállításról jelentés.

6. Szucsák községben létesítendő községi juhtelepről.

7. Jelentés Nagymás, Teke, Batos, Nagy-Petri községekben létesítendő községi kender-áztató telepekről.

8. A nagypetri körjegyzőségben alakuló háziipar értékesítő szövetkezetről.

9. A választott kosárfonó-szövetkezet állam-kölcsönéről s annak felhasználásáról.

10. Hreblyay Emil kolozsvári m. kir. kerületi állattenyésztési felügyelő szóbeli előterjesztése az őszi járási állatdíjazások eredményeiről.

11. Esetleges indítványok.

Kolozsvár, 1908. november hó 28-án.

A kolozsvármegyei gazdasági szakosztály elnöksége.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Mikor kell új mezei utat nyitni. A földmivelésügyi miniszter egy elvi jelentőségű határozatban kimondotta, hogy új mezei közös dűlő utról a község csak akkor tartozik gondoskodni, ha másként teljesen lehetetlen a birtokhoz való hozzájutás és ily esetben is csak akkor, ha az ingatlan nem a tagosítás után lett magánjogi alapon külön birtokká alakítva.

Arankás lóheremagvak közforgalombahozatala. Egy felmerült konkrét eset alkalmából a m. kir. földmivelési miniszter egy elvi jelentőségű határozatában kimondotta, hogy az arankás lóheremagvak közforgalombahozatala nem az 1894. évi XII. t. c., hanem az 1895. évi XLVI. t. c. 3. §. c) pontja alapján, lóhere — általában gazdasági magvaknak az előírt jelzések nélkül való forgalombahozatala — ha azok egyébként kifogástalanok volnának is — e törvény 4. §-a alapján büntetendő.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Gazdasági előadások a Közteleken. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a gyakorlati mezőgazdaság körébe vágó időszerű kérdések megbeszélése céljából az intelligens gazdák számára 1908. év december hó 6., 7., 8. napjain az OMGE székházában (Budapest, IX., Köztelek-u. 8.) gazdasági előadásokat rendez.

Az első nap délelőttjén Cserháti Sándor: „Az Orsz. m. kir. növénytermesztési kísérleti állomás főbb eredményei 1908-ban“ cím alatt tart előadást. Délután Ujhelyi Imre értekezik, a tenyész kiválasztás eredményeiről, a tehenészet és a tejtermelés jövedelmezősége szempontjából. December hetedikén Krolopp Hugó: „A németországi cukorrépaáviteli módozatok ismertetése a helyszínen szerzett tapasztalatok alapján“ című tanulmányát olvassa fel, majd gróf Teleki Árvéd: „Az erdélyi szarvasmarhafajták tenyésztésének eredményeiről“ fog

— Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök —

az országszerte első helyen elismert kitűnő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk czidőszerint 16-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelcélő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzőket kérni. — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMAR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. Sürgőnycim: Kalmár-rostagyár.

szólani. Ugyanaznap délutánján Hensch Árpád „A tejjgazdaság vagy hizlalás“ dr. Szilágyi Gyula „A sörgyártás, mint mezőgazdasági iparág“ című értekezését adják elő. A harmadik napján az előadásoknak gróf Teleky Arvéd „Szilók tengeriszár eltevésére“, Kerpely Kálmán: „Aktuális kérdések a talajmivelés köréből“, végül Kossutány Tamás: „A mezőgazdasági iparok jelentősége és létesítésük feltételei“ cím alatt fognak felolvasni. Az előadásokat az OMGE tagjai díjtalanul látogatják. A nem egyesületi tagok részvételi díja 2 korona.

— Egy régi magyar-erdélyi szarvasmarhatenyészet felújítása. Olvasóink emlékeznek, hogy a néhai kiváló gazda: Br. Kemény Béla szenterzsébeti erdélyi-magyar fajta gulyája milyen hírnévnek örvendett. Most, mint örömmel értesülünk, a székelyszenterzsébeti birtokot, elhunyt kiváló tenyésztőnk fia: Br. Kemény József vette át s az atyja által oly magas nivóra emelt magyar-erdélyi fajta tenyésztést még nagyobb arányokban fogja folytatni és fejleszteni. Br. Kemény József kiváló egyénisége biztos garancia arra, hogy elhatározásának szép sikerei lesznek.

— Felhívás. Az 1909. évi június hó 6 tól 10-ig Budapesten a IV. nemzetközi tejjgazdasági kongresszussal kapcsolatosan egy nemzetközi tejjgazdasági kiállítás rendeztetik nagyméltóságú Darányi Ignác dr. v. b. t. t., földmivelségi m. kir. miniszter úr védnöksége alatt.

A kiállítás a következő főcsoportokra oszlik:

- I. Tejjgazdasági termékek.
- II. „ gépek és eszközök.
- III. „ tudományos és kísérleti csoport.

A térdijakról a főtítkárság (Budepest, V. Vigadó) ad felvilágosítást.

Bejelentési határidő: 1909 február 1.

Beküldési határidő: Az első csoportban a romlásnak kitett tárgyak legkésőbb június 5-én déli 12 óráig, ugyanezen csoport romlásnak ki nem tett tárgyai június 3-ig; a második csoport tárgyai június 1-ig; harmadik csoport kiállítási anyaga pedig legkésőbb ugyancsak június 1-ig küldendő be.

(Kívánatos azonban, hogy a romlékony tárgyak, eltekintve a vajtól, legalább is 2—3 nappal előbb küldessenek be, miután a bizottság gondoskodni fog azoknak oly helyen való elhelyezéséről, ahol díjtalanul konzerváltak.)

A biztosítási díjak a kiállítókat terhelik.

A szokásos szállítási és vámkedvezményeket a bizottság ki fogja eszközölni.

A bírálati eljárásról és a díjazásokról az értesítések kellő időben fognak szétküldetni.

A kiállítási bizottság a figyelmét azon körülményre hívja fel, hogy ezen nemzetközi kiállításon a tejjgazdasági termékek, a legújabb tejjgazdasági gépek és eszközök lesznek tekintélyes mennyiségben bemutatva. A külföldi szaktekintélyeknek, kereskedőknek, termelőknek és a fogyasztó nagyközönségnek teljén

módjában lesz a legjobb tejjgazdasági termékek, gépek és eszközökről a megejtett szakszerű bírálatok alapján a helyszínén maguknak tiszta képet akotni.

Ennélfogva kívánatos, hogy ezen kiállításon, melyen a művelt világnak első tejjgazdasági szakerői részt vesznek, ugy a termékek, valamint a tejjgazdasági gépek és eszközök minden országból méltóan legyenek képviselve. A IV. Nemzetközi Tejjgazdasági Kongresszus kiállítási bizottsága,

— A rossz időjárás. Néhány év óta feltűnő azon csapás, mely az időjárás állandóságában rejlik. Bármilyen időjárásunk van is, az állandóan felettünk és sokszor szinte a végzettségig makacsodik. A gazdaközönség a megmondhatója annak, mennyi kínos aggodalommal kel ilyen veszedelmes időszak elmulását lesni. Az 1907 ik év hatalmas havazással kezdődött. Akkora hótömegek régota nem feküdtek a földeken, mint azon esztendőben. A csapadékos hideg telet ugyanilyen tavasz váltotta fel. Még április második felében is hűvös csapadékos volt az időjárás és igazán utolsó másodperce volt már, midőn az idő szárazra és melegere változott. Ha ez egy héttel utóbb következett volna be, akkor 1907-ben nem termett volna buza Magyarországon. Ekkor a szárazság időszaka állított be, de ebben sem telt örömmünk. Széles e világért nem eset volna többé. Ez a szárazság elhúzódott egész december végéig, azaz körülbelül nyolc hónapon át tartott. Az idej tavasz valamivel kedvezőbb körülmények között vonult be, de ismét állandósult a szárazság felettünk. Kora tavasztól, július közepéig: szárazság, hőség, kánikula helyett: hűvösség, szárazság, majd újra száraz meleg köszöntött be. Ennek azonban hamarosan vége szakadt, mert ami emberemlékezet óta meg nem történt: októberben már derekas fagyban volt részünk, holott a mezőgazdasági munkálatok nagyon messze állottak még a befejezéstől. Sőt a szőlő sok helyen még a tőkén állott. Erre a sok abnormitásra csak ráduplázott az idej november, Husz esztendőre visszamenőleg nem volt ezen hónapban oly alacsony a hőmérséklet, mint az idej. Csodákkal határos, de a 16 fok Celsius is elérte a higanyoszlop fagypontra, az idej november nagyobb dicsőségére. Az alanti táblázat tíz évre visszamenőleg feltűnti november hónap legmagasabb és legalacsonyabb itteni hőmérsékletét:

	Legalacsonyabb hőmérséklet	Légmagasabb hőmérséklet
1899-ben	+4	+16
1900-ban	+5	+8½
1901-ben	-2	+14
1902-ben	+3	+10
1903-ban	-1	+20
1904-ben	+2	+11½
1905-ben	-2	+16
1906-ban	-1½	+14
1907-ben	+3	+14
1908-ban	-16	+12

— Csikvármegye Gazdasági Egyesülete a földmivelségi m. kir. miniszterium segítségével november 16-tól 21-ig Kászonaltizen, Csikkozmason, Csikmadarason, Gyergyóalfaluban és Tölgyesen állatdíjazásokat tartott, melyeken 151 kiállító 144 drb. borjas tehenet, 90 drb. két éves üszőt és 74 drb. sertést állított elő díjazásra. Borjas tehenekkel I. díjat nyertek: Darvas Ignác, Szőke Márton, Pál István,

Forró Gergely és Ádám Sándor, — két éves üszőkkel: Fülöp Lajos, Gergely Mihály, if. Biró Márton, Kis Lajos és Labancz Péter, — sertésekkel: Mészáros József, Bálint Ferenc, Balló János, ifj. Kis Gergely és Gál Ignác. A díjazásokat Lickl Károly ker. állattenyésztési felügyelő, Kiss Ernő kirendeltségi megbízott, a járási főszolgabírók, a gazdasági egyesület képviselője és a helyenkint egyesületi tagokból alakított bíráló bizottság intézte.

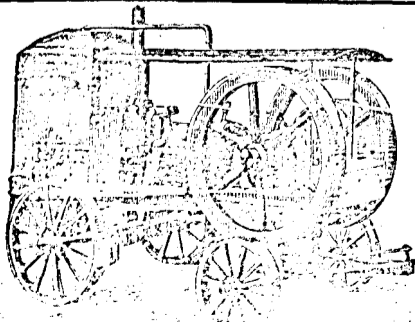
— A Magyar Gazdaszövetség és a földmivelési kamarák A Magyar Gazdaszövetség igazgató választmányi ülésén újra foglalkozott a földmivelési kamarák kérdésével és elhatározta, hogy sürgős följterjesztést intéz a földmivelési miniszteriumhoz, amelyben arra kéri a minisztert, hogy a Bernát-Rubinek-féle javaslatot az ismert módosításokkal mielőbb terjessze a törvényhozás elé. A gazdasáradalom közvéleménye, mint a gazdaszervezetek határozataiból is kitűnik, többségében a javaslat mellett foglalt állást és így a további halasztás kevés értelemmel bír és csak késlelteti az intézmény megvalósítását, amelyben egyhangu megállapodásra úgy sincs kilátás.

— Székelyföldi gyáripar szervezése. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének kezdeményezésére külön, a tegnapi Marosvásárhelytől tartott gyűlésen megalakult a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének székelyföldi fiókja. Az ülésen Hegedüs Loránt dr. hosszabb beszédben fejtegette a szövetség eddigi munkálkodását és jövődi céljait. Érdeklődés nyilvánult az iparosok választási ligájának megalakítása iránt, melynek a székelyföldi városokban máris igen sok híve van. Az ülés egyhangulag kimondotta a gyáriparosok szövetségének székelyföldi fiókjának megalakulását.

Földbérleti szövetkezetek. A Magyar Gazdák Szövetsége felhívást intézett az összes törvényhatóságokhoz, hogy földbérleti szövetkezetek alakítására irányuló akciójában támogassák. Ezzel kapcsolatosan a következő kérdésekre kér válaszokat: 1. Van-e a vármegye területén haszonbérbe adott birtok és hol? 2. Kik a bérbeadott birtokok tulajdonosai és kik a bérlők? 3. Milyen nagy az egyes birtokok területe? 4. Mikor járnak le az egyes haszonbérleti szerződések?

— A földmivelési kamarák és a gazdasáradalom. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlése a földmivelségi kamarákról szóló javaslat letárgyalása külön bizottságot küldött ki, melyben az ország minden gazdasági egyesülete elnöke vagy 1—1 kiküldöttje utján képviselteti magát. A vidéki egyesületek sorjában jelentik be képviselőiket, melynek folytán az O. M. G. E. elnöksége az első értekezletet december hó 9-én délelőtt tíz órára hívta össze.

— Állati oltóanyagok állami termelése. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állattenyésztési és állategészségügyi szakosztálya legutóbbi ülésén foglalkozott az állati oltóanyagok állami termelésének ügyével, melyre vonatkozólag a földmivelségi miniszter kikerlte az egyesület véleményét. Az előadó ismertette az oltóanyagok szabad iparrá tételének történeti előzményeit. A földmivelségi miniszter az oltóanyag termelését, a kártérítés kérdésének megoldását is tervbe vette. A szakosztály beható vita után tudomásul vette a miniszter intézkedését, hogy a közeljövőben állami intézet utján fogja az oltóanyagot for-

30 HP motor.

Oberurseli motorgyár részvénytársaság tekintetes igazgatójának

Mező-Bánd (Erdély) 1908 augusztus 15.

BÉCS, VI/2. Gumpendorferstrasse 72

Minthogy az Oberurseli motorgyárból rendeltem volt 1906 évben egy 30 lóerős gázüzemű motort hozzá tartozó felszereléssel, a melyet az év őszén a gyár megbízottjával fel is szereltem és egy 3 járatú 42 collos kövekkal felszerelt tisztálomhoz üzembe hozva átvettem és azóta már a harmadik éve folyamatosan van s minthogy a motor a hozzá tartozó részekkel a legnagyobb meglepésemre működik és hogy a mai napig a legkisebb baját észre nem vettem, így a hajtásnál a legnagyobb erőt fejt ki, ugyan yira, hogy nem 30 lóerőnek, de hiszem hogy 35 lóerőnek is megfelel, a mi abból következett, hogy két gyapjúfűsőt akasztottam utána és amugy is csak játszódva hajtja a három 42 collos köveket. Ezért nem mulasztatom el, hogy a nagybecsüendő gyárnak a legőszintűbb megnyilvánításomnak a motor valódi jóságáért ezen soraim által ne nyilvánítsam, a miért fogadják legnagyobb elismerésemet, ezek után maradtam — teljes bizalommal — idősb Lőrinczy Janos birtokos és malomtulajdonos

galomba hozni. Több hozzászólás után elhatározták, hogy az oltóanyagok oly módon való forgalomba hozatalát tartják kívánatosnak, hogy azok az állami intézet által lehetőleg előállításán, kártérítési kötelezettség mellett hozassanak forgalomba, de szükségesnek tartja azt is, hogy a ragály ellen beoltott állatok a gazdaközönség mérsékelt biztosítási díj lefizetése mellett hosszabb időre a fertőző betegségek folytán történő elhullás ellen is biztosítható.

— A magyar Gazdaszövetség és a Homestead. A Magyar Gazdaszövetség igazgatóválasztmánya legutóbbi ülésén foglalkozott az igazságügyminiszter törvényjavaslatával, a Homesteaddal, amelyre nézve a miniszter kérte a szövetség véleményét. Az igazgatóválasztmány bizottságot küldött ki a javaslat tárgyalására, amit azután indokolt véleménynyel fog a szövetség a miniszterhez felterjeszteni. Előre is kifejezésre jutott az a vélemény, hogy a Homesteadtörvény megalkotása előtt a falusi nitelszervezet gyökeres rendezésére van szükség.

— A Gazdasági kvalifikáció. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület irodalmi és tanügyi szakosztálya most foglalkozik majd a gazdasági minősítés jogának kérdésével, a melyet az a körülmény, illetőleg panasz vet felszínre, hogy a gazdasági akadémiákban oklevelet nyert gazdák előtt egymásután zárulnak be a gazdasági pályák. A földbirtok feladaboltatván, kevés gazdatisztra reflektálnak s így voltaképpen tultermelés mutatkozik ezen a pályán. E végből javaslat kerül az O. M. G. E. elé abban az irányban, hogy a gazdasági akadémiákon egy-egy évfolyam hallgatóinak száma legfennebb harmincban állapíttassék meg. Másodszor a minősítési törvény módosítását kívánja a javaslat oly irányban, hogy a gazdasági akadémia végzése ne csak a gazdatiszti pályán, hanem a köztéren való egyéb érvnyesülést is elősegítse és sürgeti egy mezőgazdasági főiskolának Budapesten való felállítását.

— A kóbor cigányok megrendszabályozása. Az »Országos Magyar Gazdasági Egyesület« fölterjesztést intézett a belügyminiszterhez a kóbor cigányok megrendszabályozása tárgyában. A fölterjesztés tüzetesen foglalkozik a pécsi gazdakongresszuson, de az OMGE. közgyűlésén is fölpanaszolt körülményekkel, melyek a cigányok garázdálkodásai következtében első sorban a gazdaközönséget sújtják. A fölterjesztésben rámutat az OMGE a megrendszabályozás módjaira is.

— Borkezelési tanfolyamok Budafokon. Budafokon borkezelési tanfolyamot fognak rendezni január hó 11-től 23-ig, szőlőbirtokosok és gazdatisztek részére. Összesen 20 halgatót vesznek fel, s ha többen jelentkeznek, megismétlik a tanfolyamot. A felvételi kérelmet a pincemesteri iskola igazgatóságához kell intézni. — Az okszerű pincekezelésre vonatkozó

gyakorlati ismeretek terjesztése végett a budafoki pincemesteri tanfolyam helyiségeiben kisbirtokosok és vincellérek részére 1909. évi február 1-től 14-ig terjedő időleges borkezelési tanfolyam fog tartatni oly célból, hogy ezen tanfolyamon a résztvevők a legszükségesebb borkezelési ismereteket főleg gyakorlatilag elsajátítsák. A tanfolyam díjmentes, a résztvevők azonban ellátásról (lakás, ételmezés) saját költségükön maguk tartoznak gondoskodni. A tanfolyamra való felvétel végett a budafoki m. kir. pincemesteri tanfolyam igazgatóságához kell fordulni.

— A vidéki kiállítások szabályozása. A Magyar Vasművek és Gépgyárak Orsz. Egyesülete lépéseket tett a vidéki kiállítások szabályozása érdekében s azt kérelmezték illetékes helyen, hogy évente legfeljebb két vidéki kiállítás rendeztessék s ezeken is kizárólag magyar gyártmányokat lehessen kiállítani. O. M. G. E. hez is eljutott ez a memorandum, hol az ipari és kereskedelmi szakosztály ülésén az előadó a kívánságok nagy részét méltányolta, de a külföldiek kizárását ellenezte. A vita különösen a körül forgott, hogy a mezőgazdaság haladása megköveteli azt, hogy a külföldi gépeket is megismerje a gazdaközönség. A szakosztály a memorandumot a műszaki bizottsághoz utasította, a mely a jelen viszonyokhoz képest teszi meg előterjesztését.

Egy kocsis kendermag kereseték megvételre Ajánlat és eladási árral félliternyi mintái — lapunk kiadó hivatalához küldendő.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felölős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

A LAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA.

Magyar Jelzálog Hitelbank

képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2. sz. alatt (gr. Rhédey-ház I. e.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona
záloglevélkölcsönöket nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra 4%-os és 4½%-os záloglevelekben.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ bizalmi férfial adnak véleményét. 1001

Egy 36 éves családos **gazdatiszt** január 1-ére állást keres.

A gazdaság minden ágazatában kellő jártassággal bír, józan életű, megbízható, szorgalmas egyén, nem nagy igényű. A gazdaságot képes vagyok önállóan jó eredménnyel vezetni, alkalmaztatásom esetén gondoskodom a szükséges gazdasági cselédekről újévre, józan és becsületes emberekről.

Szükség esetén személyesen is bemutatkozom.

Szíves megkereséseket e lap kiadóhivatala „Buzakalász“ jelige alatt továbbít. 2225

50-150 holdas jó minőségű tagosított **birtok kerestetik**

a birtokhoz közel fekvő, vagy abban benne levő lakással és gazdasági épületekkel rövidebb, vagy huzamosabb időre **haszonbérbe.**

Ajánlatok: „Barabásy Tamás, Mező-Bánd“ címre küldendők. 2224

Bal- és ki-
gese tek zárvá.

Minden nagyságban.

Szecksavágók,
Répaavágók,
Darálómalmok,
Gőzölőkészülékek.

1801. VI.

UMRATH és TSA

Budapest, V., Váci-körút 60.

Gőzcséplőkészletek 12 HP-ig — Ipari mozgonyok 200 HP-ig.

A mezőgazda **üzparancsolatját** minden kereskedésben ingyen kaphatni vagy postán díjtalanul és bérmentbe beszerezhető:

Ubald v. Trnkóczy
gyógyszerész, Laibach, Krain, Ausztria.
2074

Béres-biró ajánlkozik január 1-re nagyobb uradalomba.

A mezőgazdaság minden ágában teljes jártassággal bír, nagyobb gazdaságokban szolgált, józan, becsületes ember. Beszél magyar és román nyelven.

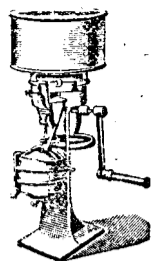
Fele Mihály,
Dicsőszentmárton
2219 II Pekri-tanya.

Eladó két simmenthali **TENYÉSZBIKA.**

Az egyik 2½ éves, ára 700 korona.
A másik egyéves, ára 450 korona.

Értekezhetni:

Klein Jakab birtokosnál
Szinye, u. p. Alparét, Dés mellett. 2222

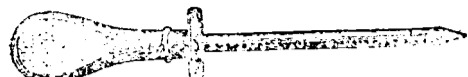

EREDÉTI „MÉLOTTE“ TEJFÖLÖZŐGÉPEK,

valamint az összes tejgazdasági, állattenyésztési gazdasági cikkek
 állandóan nagy választékban raktáron:

GEITNER és RAUSCH Budapest, V. Andrassy-út 8.

➔ Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve. ➔

2057

**BEZINMOTOROK, GOZLOKOMOBILOK, UTIMOZDONYOK, GŐZCSÉPLŐGÉPEK,
 ARATÓGÉPEK, LOSONCZI VETŐGÉPEK, RESICZAI ACÉLEKÉK, KALMÁR-FELÉ
 ROSTÁK, TELJES MALOMBERENDEZÉSEK, STB. STB.**

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK

ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST

V., VÁCI-KÖRUT 32.

1458.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentenyhaz-utca 3.

Ajánlja általánosan elősmert saját műhelyében készült

FÉRFI ÉS NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrende-
 lések mérték után
 de legbiztosab-
 ban egy használt,
 a lábra találó cipő
 beküldésével a
 legjobb anyagból
 és divat szerint le-
 hetőleg gyorsan
 teljesítenek.

2.00

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
 Budapest, Váci-körút 68.

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakaszalók, járgány-és építőgépek, lóhera-és péch,
 tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló-és aratógépek,
 szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Planet J.
 kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-
 morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egyetemes
 acél-ésék, 2- és 3-vasú ekék és minden
 egyéb gazdasági gépek.

ERDELYI BANK

és TAKARÉKPÉNZTÁR R.-T.

Kolozsvár, Mátyás kir.-tér 32.

M. kir. szabadalm. osztálysorsjegyek főelárusító helye.

A bank elfogad betéteket

takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat
 felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámitól, váltókat, utalványokat,

járadékokat, checkeket, kisorsolt értékeket stb. stb.

Értékpapirokat, idegen pénznemeket

elad és vásárol

Előleget ad értékpapírokra,

folyószámlán és előre meghatározott időre.

Dijmentesen bevált szelvényeket

és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, checkeket,

hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart felek saját zárai alatt

tűz- és betörésmentes pánccszekrényeket. (Safe Deposits.)

2055

Üzleti órák:

d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-tól 5-ig.

Mindennemű

ZSÁK és PONYVA

a legjobb minőségben **FISCHER-féle**

és legjutányosabban a zsák és ponyvagyárban Budapest, Nádor-utca 31-33. sz. szerez-
 hetők be. A Fischer-féle szab. impregnált szavatolt tiszta lenből készült
 vízhatlan ponyvák nagy strapa mellett is eltartanak 10-12 évig. A 25
 év óta fennálló Fischer-féle zsák- és ponyvagyár az ország legjelen-
 tékenyebb uradalmainak és viszonteladóinak szállítója. Pontos, szolid
 kiszolgálás. Ponyvakölcsönző intézet. 2072

Árjegyzék, minták ingyen és bérmentve küldetnek.

Lóherafejtőgép

Róhey gyártmányu, teljesen üzemképes,
 gyárilag javított állapotban jutányos árban
 eladó. Bővebb felvilágosítással szolgál

Wessel Leo Kolozsvár,

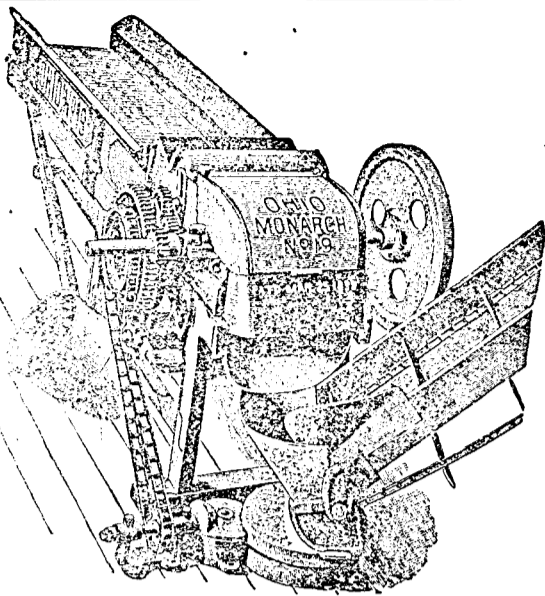
New-York szálloda.

2211

Keresek

Erdélyben birto-
 kot megvételre vagy
 haszonbérletre
 200-2000 kat.
 holdig. Részletes felvilágo-
 sítást a kiadó hivatalba kérek.

2212

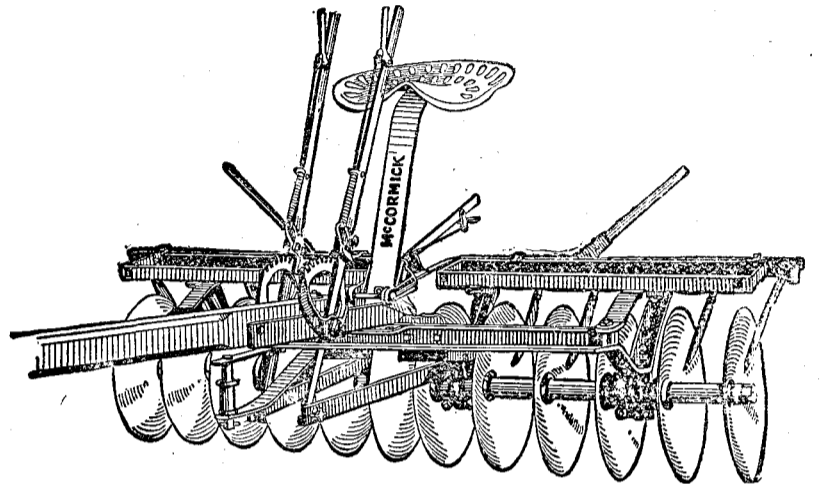
„OHIO” EREDETI AMERIKAI TENGERSZÁR-TÉPŐ,

zöldtakarmányapritó- és szalmaszecskázógép a takarmányinség legbiztosabb leküzdője.

Mc CORMICK tárcsásborona
tarlóhántásra,
vetőszántásra,
rögapritásra stb. stb.

a gazda leghálásabb talajmivelő eszköze.

Mc CORMICK

Harvesting Machine Company, Chicago U. S. A
Igazgatósága és főraktára: Budapest, V., Alkotmány-utca 12.

J. E. KNECHT, igazgató.

2098

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társaság

Mátyás király-tér 7. sz. (Saját-ház.)

2 és fél millió K. összegű fő és melléknyereményekre játszik évenként 6 huzásban

ha megrendelt nálunk egy drb. k.nv. magyar **Jelzálogsorsjegyet.**

14 havi részletfizetésnél havi	10 — kor.	24 havi részletfizetésnél havi	6 30 kor.
16 „ „ „	9 — „	30 „ „ „	5 30 „
18 „ „ „	8 — „	34 „ „ „	5 — „
22 „ „ „	6 80 „		

vagy letétre napi árfolyamon 20 korona foglalo és mérsékelt kamat lefizetése ellenében, tetszés szerinti törlesztésre.

Az első részlet, vagy a foglalo lefizetése után a sorsjegyek nyereményei a vevőt illetik.

HUZÁSOK:

Október 25-én	100 000 K	Február 25-én	200 000 K	Junius 25-én	100 000 K
Decz. 27-én egy millió K		Április 25-én	300 000 K	Aug. 25-én	500 000 K

főnyereménnyel és számos 100.000, 50.000, 30.000, 10.000, 5.000 korona stb. melléknyereménnyel. Pénzt el nem veszítheti, mert minden sorsjegy okvetlen nyer és a legki-ebb nyeremény 140 kor. és egy nyereményjegy, amelynek értéke 40-50 koronára tehető. Ez a nyereményjegy 1959. évig (amíg a sorsjegy játszik) valamennyi huzáson játszik.

Egy sorsjegy több főnyereményt is csinálhat.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság

Mátyás király-tér 7, (Saját ház.)

1007

DUNKY FIVÉREK

CS. ÉS. KIR. UDVARI FÉNYKÉPÉSZEK

ajánlják a mai kor igényeinek megfelelően berendezett műtermüket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe.

Műtermek vannak:

Kolozsvár, Miskolc,
Mátyás király-tér 10. Városház-tár 20.

Dés, S.-A.-Ujhely,
Felsősetátér. Főtér 9.

1729 Sárospatak,
Kossuth Lajos-u. 70.

Kwizda-féle RESTITUTIONS-FLUID

mosóvíz lovak számára.

1 liter ára 2 korona 80 fillér. 40 év óta az udvari állatokban, a katonaság és magánosok nagyobb állatokban használatban van. Nagyobb munkánál elő- és utóerősítőt, erőltetőseknél, inak merevségénél stb. Az időmunkánál kiváló munkára képesíti a lovakat. — Kwizda-féle Restitutions-Fluid sző- védjegy, címke és pongyolés. törv. védve.

1900. párisi világkiállítás Grand Prix.

Kwizda-féle szabadalmazott Lábszár-védő **Pneumatic-lábszárvédő**

2161. I.

gummból

gummból és légpárnával

szürke, fekete, barna és fehér színben és négy nagyságban készítettek és pedig a bal és jobb lábak részére, a-b-nél mért terjedelem szerint:

1. sz.	20-22 cm.	3. sz.	24-27 cm.
2. sz.	22-24 cm.	4. sz.	27-30 cm.

Ára darabonként

1. sz.	Kor. 5,50	3. sz.	Kor. 6,40
2. sz.	Kor. 5,90	4. sz.	Kor. 7,30

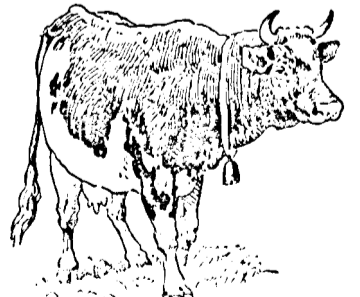
fekete, barna és fehér

1. sz.	Kor. 5,90	3. sz.	Kor. 6,80
2. sz.	Kor. 6,40	4. sz.	Kor. 7,70

Képes átjegyzéket ingyen és bérmentve. Főraktár:

KWIZDA JÁNOS FERENC

es. és kir. osztrák, magyar királyi, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, bei WIEN.

KWIZDA-féle

Korneuburgi marha-táppor.

Étrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. — 100 év óta a legjobb állatokban használatban étvágytalanság, rossz emésztésnél, a tej javítására s a tejeselés fokozására.

1 doboz ára 1 korona 40 fillér.
10 doboz 70 fillér.

A „Nagyszabeni Földhitelintézet“-nek

Kolozs és több szomszédos megye területére kizárólagosan jogosított képviselőben a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárással szerzek

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsönöket, konvertálok más intézeti terheket és egyúttal rendezem az elhanyagolt birtok- és teherállapotokat.

Kiváló biztosságu tőkebefektetésül ajánlom ez intézetnek a főzsdén is jegyzett adó és egyéb levonásmentes óvadékképes és különösen katonai házasági óvadékkul alkalmas 50 év alatti kisorsolásra rendszeresített

„4 és 4 1/2 százalékos zálogleveleit“.

Ezek kaphatók és a szelvények költségmentesen kifizettettek: az intézetnél Nagyszabeben és helyben a Kolozs-vári Kereskedelmi Banknál. Mindennemű felvilágosítást díjmentesen és készséggel megad:

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányáügynökség
GOMBOS BENŐ Kolozsvár, Malom-utca 16. szám.

A legelőnyösebb módon közvetít mindennemű ingatlan adásvételeket, bérleteket és bármiféle kereskedelmi ügyleteket. 2162

A Hunyadmegyei

Első Gőzeke-Vállalat

elvállal két mozdonyu Fowler-féle gőzeke garniturájával Erdélyben tavaszi és őszi bérszántást, ugyszintén rigolozást.

Szerződés kötés esetén szántató kívánságára jó minőségű kőszénről vállalkozók gondoskodnak illetve évi kötésükből átengednek.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Báró Kemény József, Maros-Németi, u. p. Déva, vagy
Barcsay Andor dr. országgyűlési képviselő,
Budapest, IV. Molnár-utca 11. 1934

ELADÓ BIRTOKOK!

Vevők kerestetnek a következő birtokokra:

1. Kolozs megyében Kolozsvártól 4 órai távolságra jó közlekedési utban 200 kat. hold tagosított birtok, a melyből 35 hold szántó, 45 hold legelő, 10 hold rét, 3 hold szőlő, kitűnő lakház, 50 darab marhára való szilárd anyagból épült istálló, külön lóistálló, szekérszin, magtár, góré stb. mellékhelyiségekkel.

2. Kolozs megyében vasuti megálló hely mellett, jó közlekedési utban 280 kat. hold birtok, a mely 3 tagból áll, egyik tagban 22 hold szántó, 10 hold rét, a másik tagban 147 hold szántó, a harmadik tagban 21 hold szántó és 80 hold erdő. Gazdasági épületek nincsenek, a birtok a község mellett fekszik, építkezési anyagokhoz olcsón lehet hozzá jutni.

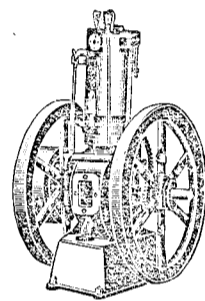
3. Torda-Aranyos megyében vasuti állomástól 16 km. távolságra, jó közlekedési utban 240 kat. hold birtok, a birtok két tagban közvetlen a község mellett fekszik, a melyből mintegy 60 hold legelő, 20 hold rét és 160 hold szántó. Gazdasági épületek nincsenek.

4. Kolozs megyében vasuti megállóhelytől 1 1/2 km., állomástól 4 km. 440 kat. hold birtok, a melyből mintegy 40 hold rét, 10 hold erdő, tejgazdaságra kiválóan alkalmas. Lóheréssel, lucernásokkal beállítva: 180 hold szántó; 120 darab marhára és külön 6 darab lóra szilárdanyagból épült istállók stb. gazdasági melléképületek, igen szép kastély, szép parkkal.

5. Háromszék megyében egy 530 holdas birtok 800 hl. f. szesz konting, szeszgyárral, uri lakással, kitűnő gazdasági épületekkel, posta, vasut és országot helyben. Három nagy fürdő szomszédságában.

Ezekről és még számos más bejelentett eladó birtokról komoly vevőknek (és hivatásos közvetítők kizárásával!) díjmentesen felvilágosítást nyújt: az **ERDELYI GAZDA Közvetítő osztálya,** Kolozsvárt. 2221

Takarmánykamrák és szivattyúk hajtására a legjobb és legolcsóbb üzemgép a

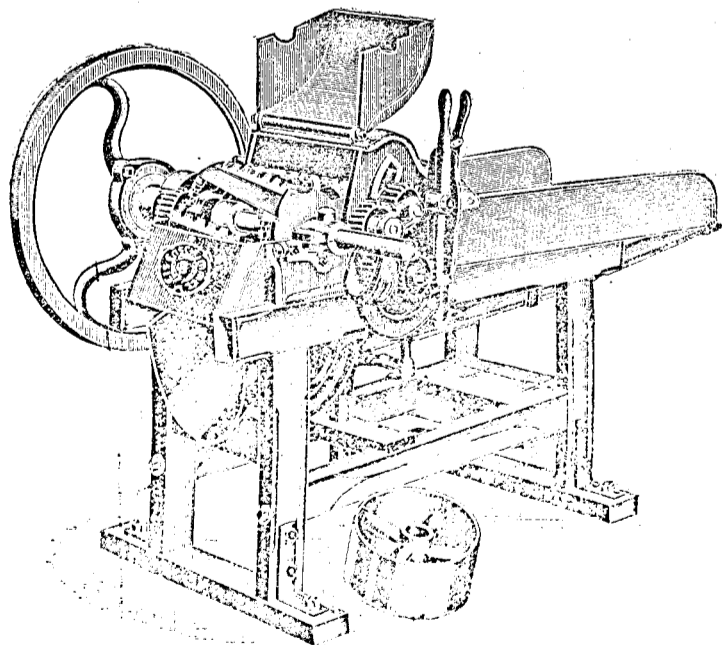
REKORD benzine motor, 2, 3, 4 és 5 1/2 lóerő nagyságban.

Modern takarmánykamrák és **villamvilágítási berendezések**

létesítésére előnyös feltételek mellett vállalkozunk. — Árjegyzékkel és ajánlattal szívesen szolgál:

Fehér Miklós gépgyár Rt. Budapest, Váci-ut 80. szám. 2217

Amerikai rendszerű Schredderek

Kukoricaszártépőgépek,

Rézi és erőhajtásu szecskavágók,

Répvágók és répapazukók,

Kukoricamorzsolók és daráló-malmok,

Járgányok és közlőművek,

Takarmány-füllesztő kazánok

a legmodernebb szerkezettel, első rendű kivitelben, utólérhetetlen munkateljesítéssel, olcsó versenyáron

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz cégnél

Budapest, VI. Nagymező-utca 68.

Vezérképviselő: **Szűcs Zsigmond.**